

خواستنی نه ته وایه تی و وویستی ئلیگارشی... 3 ...

بهشی سهیم / ههشت بهش
بهشی سهیم

دووو تی نیشتمانی و خاش باووئی ووردی بـرژوازی :

دووووت بـ پـی پـناسـی سیاسی و جیـسیاسی ، پـکـدـت ، لـ چوارچـوـیـکی دیاریکراوی زـوی ، یان جوگرافیا یـک ، کـ گـلـک یان کـمـلـک کـس ، لـ ژـر سایی سیستـمـکی سیاسیدا ، تـدا دـژین . جا دوووت ناوی دوووتی نیشتمانی ، نـتـوـی ، لیبرایی ، یان هـر ناوکی تری هـبـت ، کـمـلـک لـ دـسـمـاتـدان ، کـمـلـکـکی زـری کـمـلـگا دـخـاتـ ژـر کاریگـری بیر و بـوا و سیاست و ئامانجـکانی خـیـو ، دـسـمـات و بـرژـوـو نـدیـکانی ئـسـپـنـت بـسـریدا و جیاوازی چینایـتی ، ئابووری ، سیاسی ، کـمـلـکـایـتی بـرجـستـ دـبـت ، دوو چینی دژ بـ یـک و جیاواز دروست ده بـت .

جـرـکی تر ژـیانی کـابـری و دژایـتی دروست دـبـت لـ نـوان تاکـکانی کـمـدا ، دـسـمـات لـ گـی دـزگای پـلیس و هـزی سـربازی و هـوا گـریـو ، جـبـروتی دـسـمـاتی خـی دـسـپـنـت و بـرگـری لـ بـرژـوـو نـدیـکانیان دـکـن و بهم هـیهوه نـاعـدالـتی بـرجـستـ دـبـت .

دووو تی سـرمایـداری ، کرـکاری یان نیشتمانی ، نـتـوـی و بـ هـموو جـرـکانیـو ، زـاکـردنی دـسـمـاتی کـمـلـک بـسـر کـمـلـکی تردا ، چهوسانهوهی کـمـهـکـه لهلایهن کـمـهـکی ترهوه بـمـ لـ دوووتی کرـکاریدا ، هـوـی لـ پـناوی فـوتان و لـ ناوبردنی خـی وچینهکانی تردا دـسـمـات بـ دـستـو دـگـرت ، لهـبـر ئهـوه جیاوازیـکی گـور و بـنـتی هـی لـ گـگـ جـرـکانی تردا . سـرـتای دـرکـوتنی دوووت ، دـگـرـتـو بـ سـرـتای دروستبوونی دوو چینی جیاواز و دژ به یـکـتری ، واتـ “دوووت بـرهـمی مـلـلانـیـکی ئاـزی چینایـتی یـ” (11)

مـلـلانـکان لـ مـژوودا ، بـ پـی کات و سـردـمـکـی و فـرمـی دـسـمـاتـکی دـگـگـت و توندوتیژی زیاتر یان کـمـتر ئـو استیـ نـاشارـتـو کـ مـلـلانـ لـ نـوان چینـکاندا هـی . ” دوووت بـرهـم و دـرکـوتـی جیاوازی چینایـتی ئاـز ، دـووت بـبـتیانـ دروست

دېکت ، بې پېی ژې و مقداری جیاوازی چینایې تی ، لې حاکمې کدا
کې رېکېوتن لې نوانیاندا ئیمکانی نیی ، وې بې پېچېوانو ،
بوونی دېوت ، بېکېی ژېوېی کې جیاوازی چینایې تی رېکېوتن دروست
ناېت لې نوانیاندا " (12)

وودانی ژېمېش پېیوېندی بې هېموو ژېو جیاوازیو هېی کې لې
نوان باادېستی و ژېر دېستی سیستېمېکاندا دروست دېکت . کاتېک
دهوېت له کېنوه پشگیری خاوان سېرمایې و زېویېکانی لې
بېرامبېر کرکېارکېان یان جووتیارکېان ، یان کېیلکېان دېکات ،
ئېگر هر بېردهوام بېت جیاوازیو کې فراوانتر و دژایېتېکېانی
توندر دېکت و دهکات .

دوای ژېوېی سیستېمی کېمېنی سېرېتایې ووردې ووردې دېکېوت بې
کېبوونهوهو دروست بوونی هاوخواوېنی و پېیوهندی عهشایهړی ، کېمهکېا
دهکېوت لې هاوبېشیوې بې ئیشکېر و بېرخېر ، بې دېسېا تدار و
سېرکېر ، بې خاوان مې و ماېات و بېخوکېری وهکېشوان و گاوان ،
بې شهکېر و بېردهستهکېان ، ئېمانهش سېرهتای دروست بوون و
بېرجهسته کردنی کېیلایه تی و کېیلهداریه له کېمهکېا
سېرهتاییهکاندا ، ئېمهش سېرېتایې گېانی کېمېلایې تی و
پېیوېندیکېانی کېمهېی سېرهتاییه ، ئېمانهش بوونه سېرهتای دروست
بوونی سیستېمی سیاسی و دېوتې لېوې پېکھات .

"یېکېم هېوې دامېزراندنی دېوت ، بې تېکشکانی پېیوېندی خېلکېی
(عشایېری) دېست پېدېکات ، ئېویش بې دابېشبوونی ئېندامانی هېموو
خېلکې بې ئېندامی باش و خراپ (جیاواز لې ووی دېور و کاریگېریان
بېسېر پېیوېندی خېلکېانیاوې) و بېم دابېشبوونې ، بې پېی یېلېا و
کاریگېریان ، بې پېی جېری کارکېانیا بې دوو چین دابېش دېبن ،
ئېمېش پا بې هېندکېانېو دېنت ، کې دژایېتی کېمېلکېی تریان
بکات " (13)

سېرچاوېی دروستبوونی دېوت ، دژایېتی و لېک جیاوازی چینایې تی یې
، لې کېنېو هېتا ئېستا ، دژایېتی و جیاوازیوکانی ، فېرمی
جیاوازیان و رېگرتوو ، بېمېام لې ناوېکدا کېش و مېلمانېی
دېسېا تدار و رېعیت بوو . ئېتر دېوت لې له اېردوو ئېستادا
نیشتمانی بېت یان لېبرای ، لېبرا دېموکرات ، سېشال دېموکراتی
، مېسیحی ، ئېسلامی ، جوو و یان نېتوېی ، هېمان پېکھاتی سیاسیان
هېی و ، چېوسانېو و بې مافیش سیمای حکومتېکانیا نې .

دېوتې نیشتمانی ، جیاوازی ئېوتې لېکې جېرکېانی تردا نیی ،
بېمېام دېوتېکې کې ئابووری و سېربازی و سیاسی باادېستې بېسېر
دېوتېکېانی تردا ، بېجکې لېوېی کې دېوتې بېجووکېکان دېکېونې
ژېر هېژموونی سیاسی و ئابووریو کېو ، مامېلې خاواندار و رېعیت

لښکارياندا د کښن ، نهمه ش قورسايي لاسر شان و نجي چينکي پان وېرېن ل کهمه گاي ن و د و تان دا داد ن ت ، و نه ب ت نهم قورسايي ي نه ک و توو ب ت س ر شاني چيني کر کار ل و و ت کاني خپاندا . ل نيزامي س رما ي د اريدا ده و ه ت ل ه ر ش ک و شو و يه کدا ب ت ، خزم ت ب چيني با د ت و خا و ن س رما ي د کات .

نهمه س ل ک ک شاني سنووري د و ت ب ت ، ن و ا نهمه خواست و ويستي چيني س رما ي د اريي ، جيا وازيش ل ن و ان ن ت و کاندا ک دروست د کر ت نهمه شيان ه ر ل ب ر ژ و ندي ن و ان و خواستي سياسي و ئا بوورياني ل س ر . ک ش ش ل س ر ل ا بر دني و چا ر س ر ي م نه پ ماتي و و تاني گ و ر ئيمپرياليستي ب ت ل س ر س رما ي ي نيشتماني ب ر ژ وازي ، له و و ت دوا ک و توو کاني ژ ه ماتي نا و ت است و دونيادا ، ن و ا د و ت ي نيشتماني و ب ر ژ وازي نيشتماني ل د س م ا تدا نا توان ت ک م ل ل نازارو م ي ن ت ي کاني کر کاران و ز ح م ت ک شاني ن و و و تان ک م بکا ت و .

ک ش و مملان کاني ن و ان د و تاني ئيمپرياليست و د و ت نيمچ س رما ي د اري دوا ک و توو کان و س ران س ي ن کان ، نا توان ت ل استيي و و ايي مملان کاني ناو خي وجيهاني ن و ان خا و ن س رما ي و کر کاران وز ح م ت ک شان ک م بکا ت و ، ، ه ر و ک و لينين ل پ ش ک ي ي ک م چا پي ک ت ب ي (د و ت و ش ر ش) دا ب ا بر دووي ن و کات ت باسي کردو و د ت “ ل کاتي ئ ستادا پرسی د و ت ، گرنگي کي تاي ب ت ب خي ب د ت ه ن ا و ، ل لاي ني تي ر ي و ب ت ، يا کرداري سياسي و ، ج ن گي ئيمپرياليستي (م ب ت ج ن گي جيهاني ي ک م) توندي و خ رايي کي ه ت ا ن و پ ر ي دا و ب گ راني س رما ي داري م نه پ م ي ب س رما ي داري د و ت ي م نه پ م ي ، ن و و ز و م و ز ر نا و و اي ي ک ب ب ر ي ج م ا و ر ي ئيشک ر و ز ح م ت ک ش د ب ت ل لاي ن د و ت و ت و ، ک ت و ن د و ت و ت ر ت ک د و ب ت و ل ل گ م ي ک ت ي س رما ي د اريي کاني خا و ن د س م ا ت ، تا د ت ز ر داري ک زياتر و زياتر د ب ت ، د و ت پ ش ک و توو کان م ب ت (ن مان ي دوايي) ، ب ن ي س ب ت کر کاران و د گ م ت ب س ج ن کي س ر بازي ل کاري تا ق ت پ و ک ن “ (14) .

ب ر ژ وازي نيشتماني ، ل و و ت کاني خپاندا هيچ نيي ب جگ ل ناو نيشان و شاردن و ي ک م م ل م رامي ئا بووري و خ پ رستي س رما ي د اريان نه ب ت ، ن گينا ه ر مملان ي ک ک ل گ م س رما ي ي جيهاني د ي کات ، يا ب ناوي ن و ي ک چ ق ي ن و ان ل س ر ملي ها و و ت ياني و و ت ک يان لاد بات ، هيچ نيي جگ ل در ي کي

باډار . چونک له استاد ، سیستمی بڼاو جیهانگیری ، او د مامکۍ او وانی هڅو مایو و ، در و د لاس کانیان ، سواي ناو سیاسۍ تی ناوچه یی و جیهانی کردوو ، له بر او وای د ستیان له گډ یکترا تکت کردوو و خرمۍ تی یکتري پدکت . او وان د یان وکت له گډی بڼاو جیاوازیو ، پرس کانی وکت پرسۍ ن ت وایۍ تی ، ب ثمانجی چار سۍ ری له لاین خیان و ب یان بکت ، ب م م جیاواز و له ه لوم رجی استاد ، ثبووری س رمایۍ داری م ن پۍ و او لیگارشۍ دارایی جیهانی ، ب وو تۍ دروستیو کانی ابردو و استا ، مانا و دلالۍ تی جیاواز له خ د گرت .

لس رد مانکتا او وروپا س رچاوۍ جیاوازی ئایینی و ذرایۍ تی ن ت وایۍ تی بوو و ، س رد مانکت ئاریایی یان او وروپای بوون و سامی بوون ، یان او ژهاتی او کۍ گوری له د ژبری بیینیو و جیاوازیان خستوو تۍ او وان خیان او وانی تر و . له ا ستاشدا او جیاوازیو فرمی تری و رگرتوو و ب سوود و قازانجی خیان ب کاریان ه ناو ده ه نن ، د وۍ تی نیشتمانی ناتوانۍ تی یان ن یتوانیو ، کتایی ب پرسۍ ن ت وایۍ تی به نۍ و مافی سیاسی و ثبووری کر کاران دابین بکات و ب ت و اوۍ تی بندۍ بۍ ک شکان بکات ، له ز رترین شو ب ولکتۍ جیاواز کاند دۍ مملانۍ یان داو و ک شکان یان قو تر کردوو تۍ له او وان ن ت و جیاواز کاند . له او وروپادا ب جگ له وواتی سویسرا ک اویش ب ه لوم رجۍ له ابرودا و له ب یارۍ کی ن و د وۍ تی له ساۍ 1891 ز دا بوو وو تۍ ک ب لاین بۍ و له ک ش نود و تۍ کان دوورخرایو و هیچ ج نگ و مملانۍ کی او وان د وۍ تۍ کان کاریگری له س ردۍ ن ت . ه ربۍ له وو تۍ دا ک شۍ ن ت وایۍ تی بوونی نیی له دواتردا زیاتر وونیان دکتینو . او گینا ک شۍ ن ت وایۍ تی له ناوخی او وو تانۍ ک ن ت وایۍ جیاوازی ت دای و لسر ئاستی ه ر مایۍ تی یان له ئاستی جیهانیشا ، او ک شۍ ب شو و پراکتیکی جیاواز د ده ده درۍ و له بر و دای . کر کاران له او وروپادا خۍ له هاوچینۍ ش پست و ، قز ش ، و چاو شکان ، و له کر کارانی او فریقایی و ئاسیایی و او ژهاتی و ... به دزوو جیاواز د بینۍ .

“تۍ نها ب پۍ ب ر ژ و ندی د وۍ تۍ کی او وان نیی ، له بر او وای د ژبری له وانی ک ناو او برۍ ب د وۍ تۍ گ و رکان ، ماوۍ کی ز و ، ک مۍ له گ له بچوو و لوازان کانیان ک یل و ژر د ست و و ب ره نانیان تیا د ا کردوو له بهر ژ و ندی خیان . ج نگی ئیمپریالیستی ج نگۍ نیی ، ب جگ له ج نگ له پ ناوی دا ب شکردن و دوو بار دا ب شکردن وای او ج و له تانی ک د ستیان د ک وکت .

تکشان له پښاوی زگاری جـ ماوړی هـزی کار ، له دسـاتی
بـرجوازی بـ شـوـیـکی گشتی و بـرژوازی ئیمپریالیستی بـ شـوـیـکی
تایبـت ، مـحـاـبـه بـه بـه تکشان دژى وـهم و خـشـاوـی
هـلـپـرستـکان له پښاوی ((دوـتـدا)) (15) .

هـروـها چارـسـری نهـتـوايـتى لای اـبـرانی کرـکار و زـحمـتـکـشان
کردـیـکی تاکتیکى یـو ، مانایـکی ستراتیژى ناگرـتـخـی ، بـمـام
دـبـت سیاست و پراکتیکـک بـرجـستـه بکات ، ئـگـر زگاری نیشتمانیش
بـت بخاتـه دـستوری کاریـدـو له و ناوچانـی کـه کـشـی نهـتـوايـتى
هـیـه ، بـ ئاقاری چارـسـریدا ببات ، و ئـنجامی ئـرـنى بـ ئـصلی
مـسـلـی چینایـتى لـبـکـوـتـو ، دـبـت ئـو بکات کـه تایی بـ
پرسـکان بهـنـت . ئـگـر داگیرکاریش نهـت له لایـن وولاتانی ترـو
و هـروـها له ناوـخـدا دـبـت کـتایی بـ بیرو بـچوونى هـوادارانی
بـرژوازی نیشتمانی بهـنـرت ، له لایـکی تریشـو ، نابـت بـگری له
بـرژوازی ناوـخـ بکـرت ، ئـگـر هـوـی چارـسـری پرسـکـیان دا .
لـگـه ئـوـشـدا لهـم کاتانـدا ئـوان بـ باری بـرژوـوـندی خـیان
کـشـک یـکلایى دـکـنـو ، لـبـر ئـو دـیانـوـت له چوارچـوـی
جوگرافیایـکی دیاریکراودا ، له بـگـی تاـان و بـی سـرمایـی
وولـاتـو ، پارـزگاری له سـرمایـیـکـیان بکـن و له هـاـین و
له ناوچوون خـیان دهرباز بکـن . زـر جار ئـم بـچوونانـه کرـکارانی
پـهـنـدـخـتـنـر و هانـیان ئـدهن له چوارچـوـو له پښاوی جـبـجـه
کردنى میتـدـلـژيـکی بـرژوازیدا بیر بکـنـو . ئـمـش له بـگـی
ئـو بـواوـبـچوناـی کـه وورد بـرژوازی فـلسـفـاندنى لـسـر دـکات ،
گوایـه هـتا نیشتمانـکـی له چنگی کـبـنـیالچيـکان زگار نهـت ،
بـها بـ جووـانـوـی چینایـتى پرـلیتاریا دروست نابـت ، و
مانایـکی دیفاکتـی نابـت . لـگـه ئـو وورد بـرژوازی بـ
فازانجى سـرمایـیـداران، دـستی داوـتـه خـتـاندنى ئـندامانی کـمـه
له وولـاتـکانیاندا ، ناتوانن چارـسـری کـشـی ئابووری و سیاسى و
زگاری له وابـستـه ییان بـ سـرمایـیـداری جیهانیـو بکـن ، له ژـر
هـژموونى کـمپانیا فرـه گـزیدـه گـورـکانى جیهان و مـنـپـلی
سـرمایـی وولـاتـانی ئیمپریالیستی بـنـدـرـو . چونکـه ئـه
وولـاتـانـه که کـشـه نیشتمانی و نهـتـهـویان هـیه زـرتـرینیان ئـو
وولـاتـانـی ژـهـتـی ناوـاستن ، ئابووریـه کانـیان دواکـوتوون و
ناتوانن سـرـبـخـ له ئابووری جیهانی ئـرک و فرمانی خـیان جـبـجـه
بکـن . لـبـر ئـو دـوـتـی نیشتمانی ناتوانـت وولـامـدـرـوـی تهـواو
و بنجـی پرسـکان بـت کـه بـرـکی کـمـمـگاکـیانی گرتوـو ، لهـگـه
ئـهـشـدا دروست بوونی هر جـرک له دهـوـهـتى نیشتمانی له وولـاتـانـک

که کَشی نه ته وایه تیان هه یه ، ئه بته هه ی چوونه پشه وهی هه نگاوک
، ئیتر هه ز و ئینر ئی خه باتی سیاسی و فکری چینی کرکارانی به
خه رج ناکرته .

“خاکانک واک تیدوانن که هه نگاوکی گور چوونته پشه واک ، واک
به ئازایه تی واک خیان له به وابوون به پشته وپشته پاشایه تی
زگار کردوو و بوون به لایه نگری که ماری دیموکراتی ، به نام له
استیدا ، ده واکت هه یه نییه به جگه له دامود زگایه سه رکوت کردنی
چینه که له لایه چین که تر واک ، واک ئه ماکش به که ماری دیموکراتیش
استه ، به هه مان په که متر نییه ، له واک استیه ی که به پاشایه تی
استه ..” (16).

له گه هه موو ئه مان شه ، پرسی نه ته وایه تی کورد ، له هه ر شو نه که
به ت واک له هه ر کات و ساته که دا به ت ، په وسته واک ماک واکرگرت و
چار سه ر بکرت. به نام زه رترین کات وورد به رزواری و به رزواری و
سه رمایه داران ، به ناو نیشانی ده واک ته نیشتمانیه واک و
چار سه ر نه کردنی که شه کانیان ، کرکاران له ناوچه که و دنیا له که
دابرت ، له گه ئه واک ده به ت ، به کرد واک به نزیکه بوون واک و ،
هه م ئه نگی نه وان نه ته واکان و دژایه تی نه ته واکان بگرت به
دژایه تی چینایه تی ، به ته هه ی که تایه نه نان به و ئازارانیه که
سه رمایه داری خستوو یه ته جه سته ی کرکارانی واک ته جیا جیا کانی
جیهان واک .

له ردا ده نه سه ر پرسیار که ، ئه به ت ئه واک واکارییه چی به ت ، که
وورد به رزواری به پرس وواسته نه ته واک یی و دام زرانندی ده واک ته
نیشتمانی له کوردستاندا ده یکت ؟!

ئایا چار سه ر که دام زرانندن و جه گه ور گه ی ده واک ته نیشتمانیه ،
به مافی یه کسانیه نه ته واکان ؟ یان ئه م کردنه واک یه گر یه که له گر
کو له کان ؟! به گومان نه خه ر واک نام ده واک ته نیشتمانیه نییه ، چونکه
داخوازییه کان و جه یه جه کردنی مافی کانی کرکاران له م جه ره
ده واک تانه دا جه گه ی نییه .

وورد به رزواری و چه پی وورده به رزواری به م شه واک یه باس له خواسته
نه ته واک یی ده کات (و زعییه تی ناسک و ترسناکی ئه ماک یه کوردستانیه عه راق
له پایه یترین ئاستدا به هه ی دوو واقعیه تی بناغه ییه واک ، یه که م
مه سه له ی کورد واک ، مه سه له یه کی میلی چار سه ر نه کراو نه که ته نه له
عه راقدا به کو له ناوچه که هه موویدا ، دوو ماک ، شه ی عه راق
و ئه مریکا و به دوا ی ئه واک نادیار بوونی جه گه واک یه که یه حقو قی - سیاسی
واک په ناسیه ده واک ته (نیشتمانیه) کوردستانیه عه راق.) (17).

[illegible]

“دوو تکی میلی (الشعبي) ئازاد گڼراو ټی دوو تکی ئازاد ،
لڼو حاو تدا دوو تی ئازاد ، ټی مانای زمانه وانی ئو دوو
وشی ، دوو تکی ئازاد ټی رامبر دانیشتوان کی ، دوو تکی لڼو
ئینجا مدا حکوم تکی سرکو تکی تدا دروست دی ټی (18) .

بە پەي بەچونەکانی وورد بەرژوازی بەت ، بە ناوی ئینسان دەستی ، کاوەژی یاسا و ئەساکانی مافی مرئەف و سیاسەت و ئامانجی لیبرالی دەکەنەوە ، ناتوانن دە بە سەردەمی ئەبردوو بدەن و سەردەمی نوێ بەهێنن ئاراو . نەتەوێ کورد ، لەسەردەمی ئەکانی ئەبردوودا و لە هەلومەرجی ئەستای ئەژمەکانی عێراق و تورکیا و سووریا و ئەێراندا ، ژیا نەکی سروشتی مرئەفانەیان بەسەر نەبردوو ، ئەگەر لەره و لەو شتەکی بچووکی مەمارەسی کەلتوری و زمان و هەندەک عادات و تەقەلیدیەن کرد بەت ، ناکات ئەوەی ماف و ئازادی سیاسی هەبووبەت . بە پەوا و بەچونی مەڕکەسیان ، هەلومەرجی ژیا نەتەوێکان ،

شایانی ژیاڼی ئازادی سیاسی و پرسیسکردنی ئێرک و مافکانی دڤوڤتداریی، بهام ب ماوه و کاتکی دوور و درژنا، ئیتر هڤومرجکانی هڤر چنک بڤت، دڤت کڤمڤنیست زانستیگان و شڤرڤگڤرکان شیعاری (دروشمی) چارڤسڤری کڤشهی نڤتڤوایڤتی هڤڤڤڤگرن و چارڤی بندڤڤتی بڤ بکن. نڤوڤکو بڤرژواری و حیزبکانبیان بڤناو نڤتڤوایڤتی، ناوڤشانڤی چارڤسڤری کڤشڤی نڤتڤوایڤتی، بڤ مڤرامی سیاسی و ئابوری خڤیان بیکڤنڤ بندڤڤشتڤ خڤشڤی سڤر زاریان و ڤڤوتی زڤگاریی کڤ بکڤنه قوربانڤی چڤردڤڤک پاری و بازرگانی پڤوڤ بکن. ئڤڤڤر کڤشڤی نڤتڤوایڤتی هڤو، پڤویستی بڤ لابردن و چارڤسڤری هڤی، ئڤڤڤر چارهسهرییه که هڤتا دامڤزراندنی دڤوڤتی بڤرژواریشڤی لڤبکڤوڤتڤو، چونکڤ ” هڤموو دڤوڤتڤتڤک بریتی یه له (هڤزڤکی تایبه تی سهرکوت کردن) ی چینی ستهم لڤکراوه. له بهر ئه وه هڤموو ده وڤه تڤک نڤ ئازاد و نڤ میلی ی ” (ئڤئکیدڤکان هی لینڤنڤ) (19).

هڤر لڤبڤر ئڤوڤی پرسی زڤگاری نیشمانی، مڤسڤلڤی فڤ و تڤڤڤکڤی بڤرژواری نڤتڤوایڤتی ژڤردڤست و وابڤستڤی ئابووری کارتڤل و ترڤستڤ داراییکانی جیها نڤ و ناتوانڤت لڤ سیاست و ئابووری ناوڤی و وڤات دڤست لڤ چڤوسانڤوای کرڤکاران هڤڤڤڤگرت و سڤرمایڤگوزاری لڤ هڤزی کارییان نڤکات. له بهر ئه وه ناتوانڤت دڤست لڤ هڤموو ئڤو پڤیوڤندنام کڤنڤپڤرستانڤی کڤ لڤڤڤ سڤرمایڤدارانی نڤتڤوایڤتی لڤسڤر دڤسڤڤات و ئیمپریالیزم بڤرڤدات و دژایه تی سهرمایه گوزاری له هڤزی کاردا بکات. لڤبڤر ئڤو داواکارییان لڤسڤر دامڤزراندنی دڤوڤتی نیشتمانی، داواکاری بڤرژواری و ووردڤ بڤرژواری کڤمپرادڤری نڤتڤوای ژڤر دڤست، دژی سهرمایه گوزاری بڤرژواری له ده سه لڤتدایه. چونکڤ دڤوڤتی نیشتمانی ناتوانڤت تڤوای گڤی ئڤو کڤشڤ گڤورڤی بکا تڤو، کڤ چڤوسانڤوای کرڤکارانی خڤ و وڤاتی له سهر بنیات نراوه، تڤنها یڤک لایڤنڤ مافکانی بڤ جڤدڤگڤی نڤت، ئڤویش زڤگاری نڤتڤوایه کڤ لڤ ژڤر دڤستی دڤسڤلاتدارانی نڤتڤوای لڤسڤر دڤسڤڤات، ئڤمڤش تڤنها دڤبڤتڤ هڤنگاوڤک بڤ ئامانجڤکی فراوانی تری چینایڤتی.

دڤوڤتی نیشتمانی، کڤ جڤنابانی یڤڤرمیستڤکانی پرسی نڤتڤوایڤتی، ووردڤ بڤرژواری کڤمپرادڤر و چینی ئڤلیگارشڤی و حیزبکانبیان داوای دڤکن، ناتوانڤت بڤ تڤنها ساتڤک دڤستی زوڤم و زڤری دڤسڤلاتداران لڤ رڤگڤی ” سووپا و پڤلیس کڤ دوو دار دڤستی سڤرڤکین بڤ هڤز و دڤسڤڤاتی دڤوڤت ” (20). لڤسڤر خڤڤک و بڤ تایبڤتی لڤسڤر کرڤکاران لایڤنڤ.

ناوۆۆکی دۆوۆت گۆرانی بۆسردانا یۆت ، چونکې دۆستی دۆوۆت کۆتا
 ناکړت لاسر ژبانی ئابووری و سیاسي ، کۆمۆلایتی ئه و نۆتوانه ی
 کۆ دۆوۆتیا ن پکېه ناو . ناوۆۆکی دۆوۆت تی نه ته وه یی کۆ ی
 نۆتو ی یان زیاتری تیا دا ده ژت ، لگگ ناوۆۆکی دۆوۆت کی تری
 نیشتمانی کۆ چنډ نۆتو یی کی تدا یی ، جیاوازیی کی ئۆتو ت دروست
 ناکن ، ئه گهر مافی نه ته وه کان و که مایه تیه کانی تری ئایینی و
 مه زه بی تیا دا پارزراو نه بۆت . بۆرژوازی نیشتمانی ، یان
 بۆرژوازی بۆگان یی ئامانج و بۆوای ئابووری سیاسیان ه یی .
 “ل لاین ه موو فیل سو ف کانی مافی دۆوۆت ، بۆچوون کانیان ل
 بنیاتنانی دۆوۆت سړچاو دگرت ل غریز و - ب نموون ،
 ثاوت ، څگوزرانی ، یان ت نانت ل ع ق و ، ب م ل ع ق ی
 کۆمۆلای تی و نا ، ب ب کو ل ع ق ی تاک ک س و . ب م ف ل س ف ی
 نو ، ک پ یو ست ب ب چوونی تی ری زیاتر نموون یی و قو تر ،
 ئوا بنیاتنانی دۆوۆت ل بیری گشت (الکل) سړچاو دگرت . ک
 لایان دۆوۆت بریتی ی ل ئندام تی کی م زن ، ک پ یو ست ئازادی
 ماف و ئخلاق و سیاس تی تدا ب ت دی . ب زانیین ئو هاوو ل تی ی
 ملک چ د ب ت ب یاسا کانی دۆوۆت ، ملک چی یاسا سروشتی کان د ب ت
 ، ب تایب تی یاسا کانی ع ق ی خ ی ، یاسا کانی ع ق ی مر فای تی . ”
 (21) .

چار سړی ک ش ی نۆتو وای تی ، ب هر م ن د بوونی کر کارانی
 نۆتو وکان ، ل سیستمی سوسیالیستی زانستی ، ل ب ر ئو ی ئه و
 سیستمه و م ب ه موو لای ن کانی ژبانی کر کاران د دات و ،
 ی کسان ی و ب ه ر م ن د بوون ل توانای ئابووری و ب د ست ها توو کانی
 وهاوما فی و داد پ رو ری ، پ څخ ستی ژبان ل ه موو ووی کی و یه .
 چونکې ئگ ر د و و تیش ب نۆتو و کانی ژر د ست دروست ب ت ، ک
 کار کی خراپ نیی ، ه شتا پرس ی نۆتو وای تی و ملم لانی ناو چ یی و
 جیهانی نۆتو و کان ، ب ه ی سیستمی س رما یه دار یی و ک تایی نای ت
 . چونکه ب ه ی دروستکردنی سړچاو و ب ر ژ و و ن دی ئابووری جیاوازی
 جوگرافیا جیاوازی کانی ئابووری س رما یه داری ، جیاوازی نه ته وایه تی
 ه کارو به گه ی مانه وه ی سیستمی سه رما یه دار ییه . وا ت د و و تی
 نیشتمانی د و و تی څ ش او ی وورد ب ر ژوازیی ، ل ب ر د م گ
 چار ی نۆتو وای تی دا ، ل گ گ ئو ی ه و و ک ب چوون پ ش و ی
 ه نگاو ک ل ک ی داخوازیی کانی کر کارانی نۆتو و یی کی ژر د ست
 ب ئا است ی جار کی تر بیر ن کړ دن و ل ک ش و م لم لان ی نۆتو و یی
 له خه بات ل ناو خ ی وو ل ت ک یاندا ، ب ه ی ئو ی “جار کی تر
 د گ و و ی ن و ب ئه و شو ن ی ک د س تمان پ کړ د ، بن د و تی د و و ت
 بریتی ی ل ناو و ن د تی ، ل گ ل ئ و و شدا ب ش و یی کی ح تمی

پښتو-یو-ستڼه به د یسپلیني ناو-ند-وو ، ناچارید-کات ، د-وو-ت له چوار
چ-وو-ک-ی خ-ی د-ربچ-ت ، خ-ی ئ-چ-سپ-ند-ت به ش-وو-ی گشتی و با-ا و
ک-تا . خ-ی وا د-رد-خات ک-ه استڼه ، ئ-م ه-لوم-رج-ش ت-ن-ها تایید-ت
به م-ژوو-وو . وو-کو د-خو-از-رت د-وو-ت ئ-زادی ئ-ها به-دی نا ه-ند-ت
، ل-م حا-ت-دا . وو-دیال-کتیک-ی ک-ه پ-شتر ئ-ماژ-ی پ-کراو-ه ،
به-ت-گ-یشتنی د-وو-ت کرداری نی-ه ، د-وو-ت ت-ن-ها ئ-زادی-کی
با-ت-ی-ه ، ئ-زادی است-قین-ی ، خود ، ک-ه هاوتای ئ-زادی ئ-ها-ی-ه ،
له پ-ناوی ج-ب-ج-کردنیدا پ-ویستی به ش-وا-ز-کی تر ه-ی-ه به-جگ-ه له
د-وو-ت" (22) .

.....

سهرچاوه‌کان :

- 11 : لينين، الدولة والثورة، دارالتقدم ، موسكو ، طبع في
الاتحاد السوفيتي ، ص6 .
- 12 : هه‌مان سهرچاوه‌ی پ-شوو، ل 8 .
- 13 : مارکس - أنجلس ، مختارات في أربعة أجزاء (الجزء الثالث)، { أصل
العائلة والملكية الخاصة والدولة } ، دارالتقدم ، موسكو ، 1970 ،
ص322 .
- 14 : لينين، الدولة والثورة، دارالتقدم ، موسكو ، طبع في
الاتحاد السوفيتي، ص3 .
- 15 : هه‌مان سهرچاوه‌ی پ-شوو، ل 4 .
- 16 : مارکس ، الحرب آلهلية في فرنسا ، (مقدمة من قبل أنجلس ، عام
1891) ، دارالتقدم ، فرع طسقند ، طبع في الاتحاد السوفيتي ، ص19 .
- 17 : مه‌نصوری حکمه‌ت ، له‌به‌رگری کردن‌دا له‌ داخو‌ازی سه‌ربه‌خ-ی
کوردستان ، گ-فاری به‌پ-شه‌وه ، ژماره‌(21) ، 27 ی ئابی 1995 ، ل 5 .
- 18 : مارکس- أنجلس ، رسائل مختارة (1844 - 1895) ، { رسالة من
أنجلس إلى بيل ، 18 - 28 آذار 1875 } ، دارالتقدم ، موسكو ، طبع
في الاتحاد السوفيتي، 1982 ، ص215 .
- 19 : لينين، الدولة والثورة، دارالتقدم ، موسكو ، طبع في
الاتحاد السوفيتي، ص24 .
- 20 : هه‌مان سهرچاوه‌ی پ-شوو، ص12 .
- 21 : مارکس - أنجلس ، بصدد الدولة ، [من أفتاحية (KOLNISCHE
ZEITUNG ؛ العدد 179)] ، کتب بين 29 حزيران (يونيو) و 4 تموز
(يوليو) 1842 . [، ترجمة آلیاس شاهین ، ألع‌داد و أ‌لترجمة و
أ‌لفهارس - دار أ‌لتقدم ، طبع في أ‌لتحاد أ‌لسوفيتي ، 1986 ، ص28 .
- 22 : مارکس - أنجلس ، بصدد الدولة ، [من مقالة ، { أ‌لمرکزة و
أ‌لحرية } ، کتب في النصف أ‌لأول من أ‌یلول (سبتمبر) ، 1842] ،

ترجمة آلياس شاهين ، أالعداد و أأأأمة و أأأأرس - أار أأأأم ،
أأع فف أأأأأ أأوفففف ، 1986 ، ص33 .